Български език / Bulgarian Language 72 (2025), 2, 104–107
Print ISSN: 0005-4283, Online ISSN: 2603-3372
doi: 10.47810/BL.72.25.02.10

РЕЦЕНЗИИ И ОБЗОРИ / REVIEWS AND SURVEYS

Владко Мурдаров. Разни нови съвети за чуждите думи

София, Изд. Black Flamimgo Publishing, 2025. 167 с.

Отзивът е посветен на новата книга на проф. д.ф.н. Владко Мурдаров „Разни нови съвети за чуждите думи“, която авторът поднася на своите читатели с надеждата, че гласът на онези, които изследват българския език, ще бъде чут. Включените тук съвети са разделени условно на пет големи дяла въз основа на представената в тях тематика. Става ясно, че някои чужди думи имат своето място в българския език – тъй наречените заемки, но има и много чуждици, с които би трябвало рано или късно независимо от модата да се опитаме да се простим или поне да ограничим употребата им. Избрани са примери, свързани с правописа на чуждите думи, с ударението и тяхната граматична характеристика, с образуването на формите им за множествено число, с честата им неуместна употреба в комуникацията и др.

Vladko Murdarov. New Miscellaneous Tips about Foreign Words

Sofia, Black Flamingo Publishing, 2025. 167 p.

This review discusses the latest book by Prof. DSc Vladko Murdarov, *New Miscellaneous Tips about Foreign Words*, which he offers in the hope that the perspectives of scholars studying the Bulgarian language will gain wider recognition. The tips are organised into five main sections, each reflecting a specific thematic focus. The work makes clear that while certain foreign words – so-called borrowings – may continue to coexist within the Bulgarian language, the use of many others should be discouraged or at least limited, regardless of prevailing trends. The author provides examples concerning the spelling of foreign words, their stress patterns and grammatical features, the formation of plural forms, and their frequent inappropriate use in everyday communication.

Издателство Black Flamingo Publishing представя на читателите новата книга на проф. д.ф.н. Владко Мурдаров „Разни нови съвети за чуждите думи“. Повечето заглавия на материалите, включени в нея, са написани специално за книгата, защото публикуваните тук препоръки, давани по-рано в предаването „Език мой“, там нямат специални заглавия. Някои от съветите, публикувани по-рано в рубриките „Непротивоезикоругателствувайте“ на в-к „Демокрация днес“ и „Езикова култура“ на сп. „Български език“, обаче

са запазили заглавията си, за да може читателят по-лесно да се ориентира в тях. Включените в книгата случаи са разделени условно на пет големи дяла въз основа на представената в тях тематика. Авторът припомня, че редица чужди думи имат своето място в българския език – тъй наречените заемки, които имат право на живот поради това, че нямат точни български съответствия или са част от международната културна лексика. Но има и много чуждици, с които би трябвало рано или късно независимо от модата да се опитаме да се простим или поне да ограничим употребата им, понеже за тях има по-подходящи български лексеми. С настоящата книга проф. Мурдаров за пореден път ни обръща внимание върху това, че „чужди думи е имало и винаги ще има в езика ни. Важното е подходът към тях да бъде диференциран, да знаем кои от тях да изберем за речта си и още повече кога и как да ги употребяваме, за да не ги направим „грозни“. А ако държим нашият език да се разширява и обогатява, не можем поради измислената оценка „грозни“, водени от патриотични подбуди, да отричаме правото им на съществуване и да гоним категорично всички чужди думи“.

Книгата е с обем от 167 страници и съдържа: уводни думи; един написан отдавна от автора текст, който разяснява по какъв начин може да се говори за всички затруднения, предизвикани от употребата на чуждите думи в българския език; първа, втора, трета, четвърта и пета част, които разглеждат различни случаи по избраната проблематика; шести раздел, в който са събрани и подредени по азбучен ред всички чужди думи, изрази и изречения с тях, разгледани в книгата. Включени са и всички отклонения, посочени в изложението, а за улеснение на читателя след всяка дума или израз е посочен номерът на бележката, в която те са разгледани подробно, както и избрана литература от деветнадесет заглавия по темата, написани от проф. В. Мурдаров индивидуално или в съавторство.

В уводните думи „Вечно главоболия с чуждите думи“ проф. Мурдаров прави кратък преглед на опитите си още от 2000 г. насам по различни пътища да достигне до широката аудитория, за да каже не само онова, което ние, езиковедите, повтаряме от години или допълваме с все нови обяснения, но и за да разясни много от забелязаните затруднения и да помогне с препоръките си те да бъдат преодолени.

Първият материал в книгата е озаглавен: „Защо са грозни чуждите думи?“. В него проф. Мурдаров показва необходимостта от книги като настоящата, за да бъдат изчистени колебанията, свързани с изговора, акцентуацията, правописа, с образуването на формите за множествено число, с родовата принадлежност и с неуместната в стилистично отношение употреба на чуждите думи в българския език. Той изтъква, че появата на една чужда дума в българския език изисква по-голямо внимание при употребата ѝ от страна както на специалистите, които помагат при приспособяването ѝ към

нормите на книжовния български език, така и на говорещите (пишещите), които трябва да познават тези норми и да следят за съобразяването на чуждите думи с тях. Всичко това обаче не прави чуждите думи „грозни“ или ненужни, напротив, а те са дори необходими, защото често обогатяват езика ни с нови понятия и термини за тяхното назоваване.

Първата част предлага двадесет съвета, в които се обръща внимание върху различни проблеми, свързани с отразяването на неетимологични фонетични и комбинаторни промени в рамките на думата, с изпадането или замяната на едни звукове с други при изговора на чуждите думи, със слятото, полуслятото или разделното изписване на някои чужди думи в българския език, с правописа на старите заемки, с мястото на ударението и с употребата на повече от едно ударение в някои чужди думи и др.

Втората част предлага шестнадесет съвета, които представят различни случаи на затруднения и неуместна употреба при избора на подходящата чужда дума в съвременната българска книжовна реч. Специално внимание е обърнато на колебанията при рода и при образуването на формите за множествено число, на грешките при употребата на чуждите думи в речта, породени от незнанието на тяхното значение и др.

Третата част предлага тринадесет съвета, в които се обръща внимание върху различни проблеми, свързани с неуместната поява на глаголи и глаголни форми от чужд произход в речта, породена най-често от несигурност и колебания относно формата, значението и сферата им на употреба.

Четвъртата част предлага тринадесет съвета, които коригират честата неуместна употреба в речта на чуждици, за които има по-подходяща българска дума. Вниманието привличат както отдавна навлезли в езика ни и често употребявани чужди думи, така и чуждици, чието присъствие в българския език е отскоро и за кратко.

Петата част предлага четиринадесет съвета, в които се обръща внимание върху редица чуждици и заемки в българския език, които поради неразбиране на тяхното значение често дори се смесват помежду си, а в повечето случаи могат да бъдат избегнати, като ги заменим с подходящи български съответствия.

Новата книга на проф. д.ф.н. Владко Мурдаров „Разни нови съвети за чуждите думи“ предлага 77 съвета за това как да преодолеем неумението си да прилагаме действащите езикови норми при употребата на чужди думи в българския език. Идеята на автора е с направените препоръки да помогне на всички нас да се приближим към образцовата българска реч при говорене и писане. Книгата е предназначена и може да бъде полезна на широк кръг от читатели: учени езиковеди и хуманитаристи, преподаватели във висшите училища и студенти, учители и ученици, както и на всички онези, които се

стремят в устната и писмената си комуникация да се съобразяват с правилата на съвременния български книжовен език.

Симеон Стефанов / Simeon Stefanov

✉ *Гл. ас. д-р Симеон Стефанов*
Секция за българска етимология
Институт за български език „Проф. Любомир Андрейчин“
при Българската академия на науките
Бул. „Шипченски проход“ 52. бл. 17. 1113 София. България
s.stefanov@ibl.bas.bg

✉ *Assist. Prof. Dr. Simeon Stefanov*
Department of Bulgarian Etymology
Institute for Bulgarian Language. Bulgarian Academy of Sciences
52. Shipchenski prohod. bl. 17. Sofia 1113. Bulgaria
s.stefanov@ibl.bas.bg